

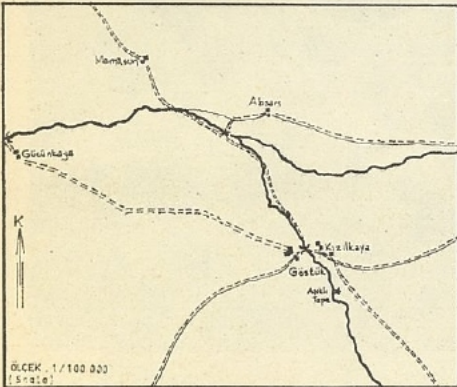
Aksaray taş devri fossil insanı ve endüstrisi

FEHMİ ASLAN Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü, Ankara.

1977 yılı yazında, Niğde ili Aksaray ilçesinde, omurgalı fosil ihbarları değerlendirmek için, yörede araştırmalar yapan Paleontolog'lardan kurulu bir ekip, Aksaray - Kızılıkaya Köyü Aşıklı Tepe mevkiinde, Üst Taş Devrinden - Alt Yeni Taş Devrine kadar uzanan, ilkel bir taş ve kemik endüstrisinin varlığını saptadılar. Bu endüstri, iki milyon yıllık geçmişe sahip atalarımızın, biyolojik evrimi-

nin yanında, bilinçli çabası sonucu oluşmuştur. Bu bilinçli çaba Taş devirlerinin başlangıcında görülen kaba çakıl ve taş baltalardan başlayan endüstri ile,

Aksaray, Kızılıkaya Köyü - Aşıklı Tepe yöresinin Üst Taş Devri - Alt Yeni taş Devri Taş ve kemik endüstrisine dek evrimlenmiştir.

Sekil 1: Yer bulduru haritası.

Sekil 2: Fossil insan'ın, taş ve kemik endüstrisinin bulunduğu Aşıklı Tepe yarması.

Sekil 3: Omurgalı hayvan kalıntıları.

Aksaray - Aşıklı Tepe taş ve kemik endüstrisi günümüzden 40 - 10 bin yıl önce yaşamış Homo sapiens'ler tarafından, açık bir yerleşme alanında meydana gelmiştir. Bu endüstri obsidiyen, sileks ve omurgalı hayvan kemiklerinden yapılan âletleri içermektedir. Obsidiyen âletler içinde bol miktarda lam'lar tipik yuvarlak sırtlı kazıyıcılar, sadece uç kısmı baskı tekniğiyle işlenmiş delgi uçlar, deliciler, işlenmiş ve işlenmemiş yongalar, keski veya kalemler çoğunlukta. Ayrıca sileks'ten mızrak ucu, ignimbritlerden şekillendirilmiş ezgi taşı, havaneli, bilek taşları ile mermerden ortası delinmiş bir kolye dikkate değer. Omurgalı fauna'dan Bos, Equus, Girafidae, Cervidae, Bovidae, Sus bulunmuştur; bu hayvanların kemiklerinden yapılan âletler içinde bız'lar çoğunlukta. Yine burada yapılan kazılarda bir kadına ait olduğu sanılan kafa taşı parçaları parmak kemikleri, dişleriyle beraber alt çene ve izole bir üst çene dişi bulunmuştur.

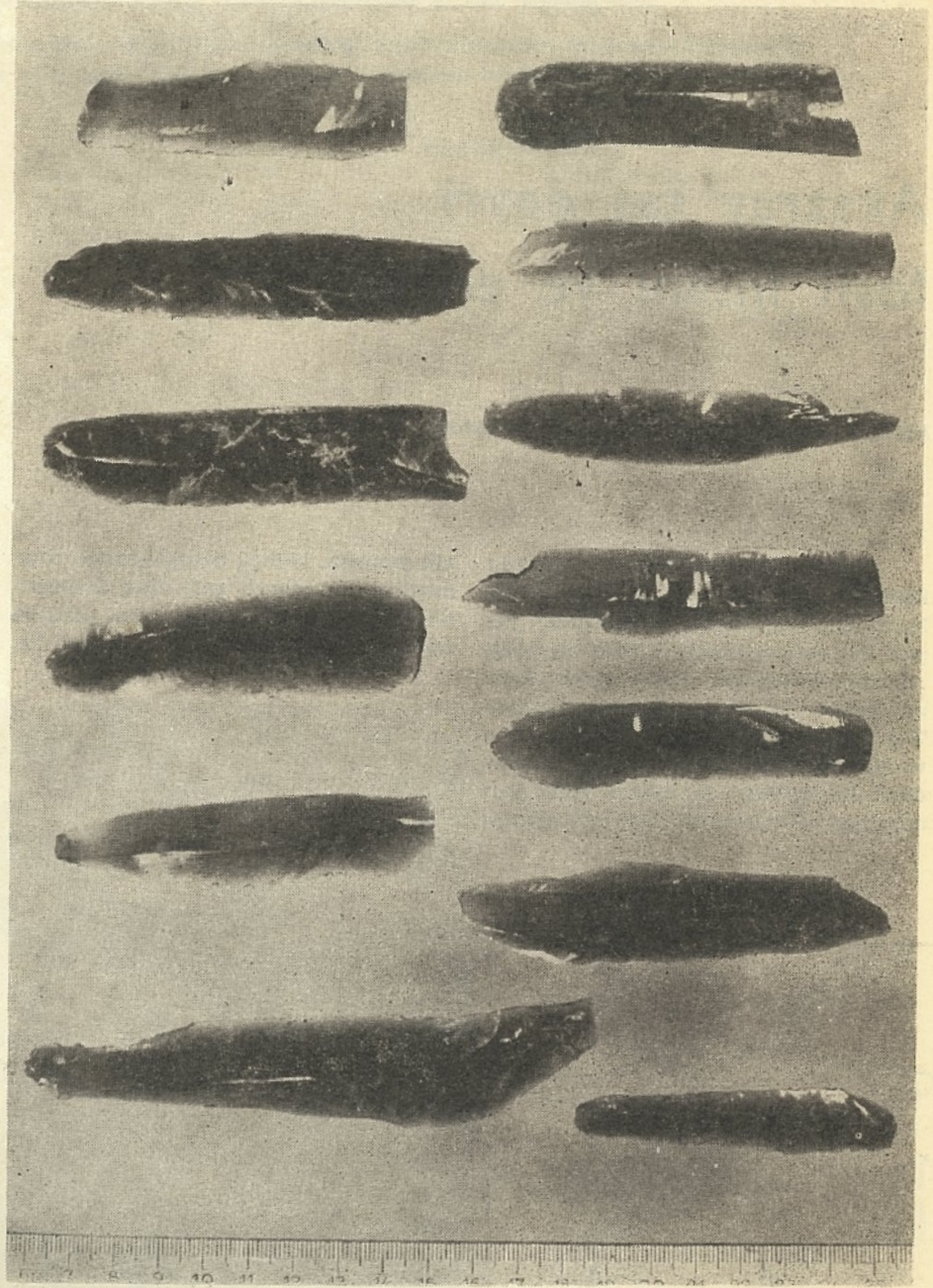
Bölge, bugün olduğu gibi prehistorik çağlarda da insan yerleşimlerine elverişliydi. Nevşehir - Acıgöl - Hanyeri mevkiinde Homo sapiens'e ait temsilcilerin bulunması (Pasquare, 1963); Damsa Çayı vadisinde Protoneolitik ve Paleo-

olitik zengin yontma taş endüstrisinin keşfi (Kökten, 1965) ve bizim buluntularımız bu görüşü kanıtlayan belgelerdir.

Şu sırada yalnızca yüzey buluntularına dayanarak daha kesin şeyler söylemek sakıncalıdır. Önümüzdeki yıllarda yapılacak kazılarla bulunacak yeni kültür örnekleri, bölgenin insan yerleşimini

ve kültürünü daha çok aydınlatacak ve insanlık tarihinin bir boşluğunu dolduracaktır.

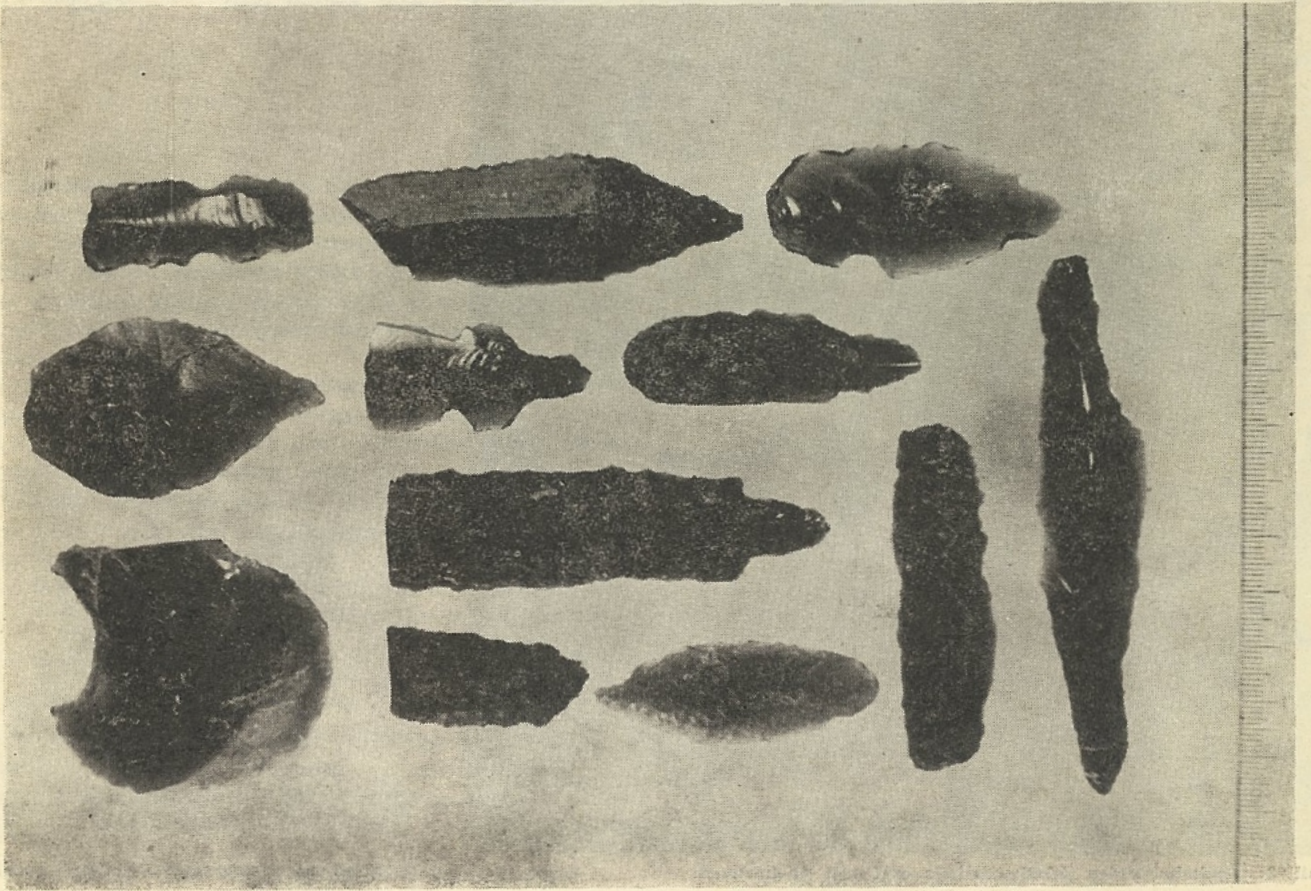
Yaklaşık iki milyon yıllık süreç içinde âlet yapma yeteneği insanı çevresine egemen kıldı. İlk insan bu âletler yardımıyla vahşi hayvanları avladı, giysi yaptı, barınak kurdu ve sanatı yarattı. Bu kalıcı âletler Prehistorik insanların

Sekil 4: Obsidiyenden yapılmış dilgi taşı örnekleri

Sekil 6: Obsidiyenden yapılmış break, dilgi taşları, yuvarlak ve sirtlı kazıyıcılar.

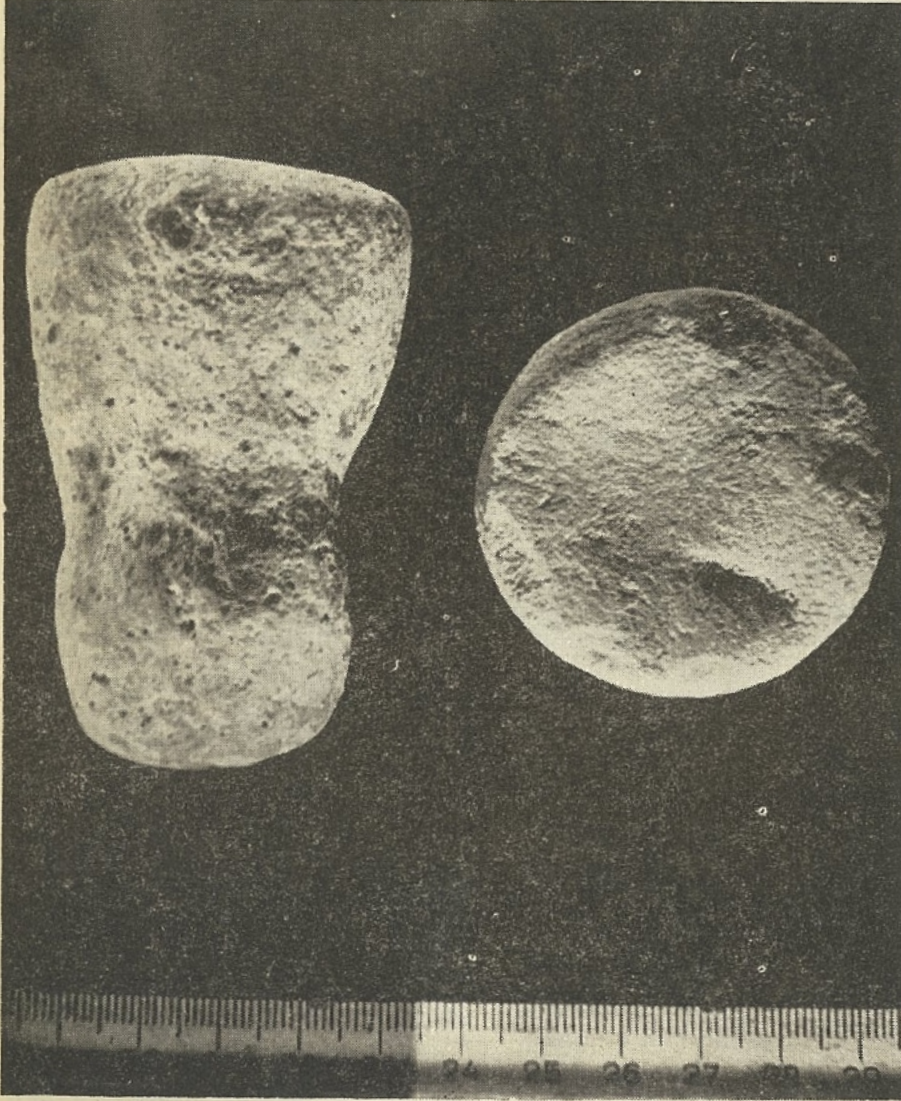
Sekil 5: Obsidiyenden yapılmış ok ucu, kazıyıcı ve delicilerden örnekler.

yaşamlarının yeniden zihinlerde canlandırılmasını sağlar. Bu nedenle dünyanın bir çok ülkesinde çok ender olarak bulunan ve ilkel yaşamı simgeleyen böyle yöreler DOĞAL ANIT olarak korunmakta, bilime ve turizme sunulmaktadır.

Aksaray - Ihlara karayolu'nun batı yakasındaki Aşıklı Tepe Taş Devri yerleşme alanı da, dünya'daki diğer Taş Devri İstasyonları gibi korunmalı, tanıtılmalı ve bunun için gerekli önlemler alınmalıdır.

Şekil 7: Özellikle deri delme işlerinde kullanılan kemikten bız'lar.

Şekil 8: İgnimbritlerden şekillendirilmiş ezgi taşı ve havaneli.

Şekil 9: Homo sapiens'e ait alt çene.